

ΚΑΥΚΑΣΙΟΙ.

— 0 —

Μετὰ περιεργείας στρέφονται σήμερον πάλιν τὰ βλέμματα τῆς Εὐρώπης πρὸς τὸν γηραιὸν Καύκασον, ὅπου αἰετῶν τὸ παραπέτομα τοῦ μεγάλου δράματος τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ ὄρος τοῦτο, ὅπου ὁ πρῶτος γύψ τῆς ἀλγυθόνας κατέραγε τὰ σπλάγχνα τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, ἐπῆρξε τὸ φυτώριον πολυκρίθμων γενῶν, ἅτινα διεσπάρτησαν ἐπὶ μέγα μέρος τοῦ προσώπου τῆς ἀρχαίας γῆς, καὶ ἰδίως κατέκλυσαν καὶ κατώκησαν τὴν ἡμετέραν Εὐρώπην. Πᾶσαι αἱ βαθεῖαι κοιλάδες αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ ἀπομακρυνόμεναι αὐτοῦ φάραγγες, ἔτρεπον ἐντὸς τῶν ἀπεράντων δασῶν τῶν φυλάς ἰδίως, αἰτίνες, καὶ τοὶ ἔχουσι κοινὴν τινὰ φυσιγνωμίαν, διεκρίνοντο ἕως καὶ δι' ἰδικιτέρων χαρακτηρισμῶν, καὶ ἐκ διαδοχῆς προσλαύνουσαι ὅτε μὲν μέχρι τοῦ ἐσχάτου βορρᾶ, ὅτε δὲ μέχρι τῆς ἐσχάτης δύσεως, παρήγαγον τὰ διάφορα ἔθνη τὰ διαποικίλλοντα σήμερον τὴν ὄψιν τῆς Εὐρώπης, καὶ τῆς Ἀσίας τὸ πλεῖστον.

Ἄλλὰ τὸ παράδοξον εἶναι ὅτι μέχρι τοῦδε δὲν ἀπώλεσε τὸν χαρακτῆρα τοῦτον ὁ Καύκασος καὶ ὁ περιερχόμενος τὰς σκοτεινὰς δευρῆδας, ἀεὶ χωρίζουσιν αἱ ἀπότομαι καὶ οὐρανομήκεις αὐτοῦ πλευραὶ, δύναται ν' ἀναγνωρίσῃ ἐν αὐτῷ εἰσέτι τὴν κοιτίδα μεγάλου μέρους τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ ἐν τοῖς κατοίκοις αὐτοῦ τὰ σπέρματα διαφόρων ἐθνῶν. Ἡ ἐνταῦθα δημοσιευμένη ἰχνογραφία ἀρκεῖ ὅπως καταδείξῃ τὸν διάφορον τύπον τῶν ποικίλων γενῶν, τῶν νεμομένων τὸ ὄρος τοῦτο καὶ τὴν περίχωρον.

Ὁ πρῶτος πρὸς ἀριστερὰν ἐνταῦθα ἱστάμενος εἶναι Κερκασίος, Ὁθωμανὸς Σουννίτης, ἐκ τῶν λαῶν τῶν οἰκούντων τὴν ἀρχαίαν Σαρματείαν, ἦτοι τὴν βορείαν τοῦ Καυκάσου ὑπέριαν, περιφθῶρον διὰ τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀνδρείαν καὶ διὰ τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν. Οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου τῶν ἀνθρώπων τούτων εἰσὶ κανονικοὶ, ἡ ρίς εὐθεία καὶ γροπῆ, οἱ ὀφθαλμοὶ ζωργοί, ὁ πώγων ὀμαλὸς καὶ ἐπιμεμειλημένος· τὴν δὲ κεφαλὴν κείρουσιν, ἀφιέντες μόνον, ὡς ὅλοι οἱ Ὁθωμανοὶ, ἕνα βόστρυχον κατὰ τὴν κορυφήν, ἕπως ἔχουσιν οἱ ἄπιστοι, ὅταν τοὺς κατατομῶσιν εἰς τὸν πόλεμον, πῶθεν νὰ τοὺς συλλαμβάνωσι χωρὶς νὰ βεβηλώσῃ τὴν κεφαλὴν των. Ἐχουσι δὲ ὠραῖον καὶ λεπτοφῆς τὸ ἀνάστημα, καὶ μικροὺς καὶ πάντοτε καλῶς ὑποδεμένους τοὺς πόδας. Αἱ δὲ γυναῖκες ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας περιβάλλονται δερματίνην στιβοδέσμην, ἣν μόνος ὁ σύζυγός των ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαρρήξῃ διὰ τῆς σπάθης του. Ἀπηλλαγμέναι δὲ τῶν ἐν ἀγροῖς ἐργασιῶν, διατηροῦσι τὴν καθαρότητα καὶ τὴν δροσερότητα τῶν γραμμάτων των, καὶ ἐπὶ πολὺ πλείονα χρόνον τὸ σπάνιον αὐτῶν κάλλος ἀμάρχοντων ἢ αἱ ἐπίλοιποι τοῦ Καυκάσου γυναῖκες. Ὁ ὀρεσίτροφος καὶ ἀδάμαστος οὗτος λαὸς, ὅστις πρὸ τοσαούτων ἤδη ἐτῶν ὑπερασπίζει τὴν ἀγρίαν ἀνεξαρτησίαν του καθ' ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ καλοσσαῦ τοῦ βορρᾶ, μόνην ἐνασχόλησιν, μόνην ἀπόλαυσιν ἔχει

τὸν πόλεμον. Τὰ παιδιά τῶν εὐγενῶν μικροῦθεν ἀποσπῶνται ἀπὸ τοὺς γονεῖς αὐτῶν καὶ παραδίδονται εἰς παιδαγωγούς, οἵτινες τὰ ἐνασκοῦσιν εἰς τὰ πολε-

μικρά έργα, και εις ους πολὺ μᾶλλον προσκαλλῶνται ἢ εις τοὺς πατέρας αὐτῶν. Καὶ ἐν γένει πᾶν τρυφερόν αἰσθημα θεωρεῖται πρὸς αὐτοὺς ἀνάξιον τοῦ ἀνδρός, ὥστε καὶ ἀπρεπὲς εἶναι νὰ ἐρωτήσῃ τις Κιρκάσιον περὶ τῆς οἰκογενείας του, καὶ Κιρκάσιος ἐπιστρέψας μετὰ μακρὰν στρατείαν ἢ ἀπουσίαν, οὐδέποτε ἀπεργάζεται νὰ ἰδῇ τὴν σύζυγον ἢ τὰ τέκνα του, εἰμὴ διὰ νικτὸς καὶ ὑποκρυπτόμενος.

Ὁ δεύτερος δ' ἐπὶ τοῦ πίνακος παριστάμενος εἶναι χριστιανὸς ὀρθόδοξος ἐκ Μιγκριλίας, τῆς εὐκάρπου καὶ χαριστάτης παραθαλασσίου ἐπαρχίας πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ τοῦ Καυκάσου. Αὕτη εἶναι ἡ γῆ τοῦ χρυσοῦ δέρατος, ἡ γῆ τῆς Μηδείας, ἡ ἀρχαία Κολχίς, διαρριζομένη ὑπὸ τοῦ Φάσιος καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰππίου, οἵτινες κατέρχονται ἐκ τῶν ὑψηλοτάτων κορυφῶν τοῦ ὄρους. Οἱ ἄνδρες τῆς φυλῆς ταύτης εἰσὶν ὑψηλοὶ καὶ ὡραῖοι, καὶ εὐγενῆς καὶ ἀρειμάνιας εἶναι ἡ ἄψις αὐτῶν, ὅταν ὑπερήφανοι κάθηνται ἐπὶ τῶν μικρῶν καὶ εὐρώστων των ἵππων, εἰς τὴν μίαν χεῖρα τὸ πυροβόλον κρατοῦντες, καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὸν κυνηγετικὸν ἔρακκ ὡς οἱ ἵππῶται τοῦ μεσαιῶνος ὧν ἔχουσι καὶ τὸν πολιτικὸν ὀργανισμόν σχεδὸν ἀπράλλακτον. Ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ἀποτόμων βράχων οἰκοδομοῦσι τοὺς ἀπρασίτους πύργους αὐτῶν, καὶ ἐκεῖθεν δεσποζοῦσι τῶν κοιλάδων, ὅπου ὁ λαὸς ζῇ ὑπηρετῶν αὐτοὺς ἐν μέρει δουλοπαροίκων, ὡς καὶ οἱ τοῦ ἐπονται τῷ ἰδίῳ ἡγεμόνι, ἀκολουθοῦντες αὐτὸν εἰς τὸν πολέμον.

Ὁ τρίτος εἶναι Τάταρος Νογαί, Ὀθωμανὸς Σαουνίτης, ἐκ τῶν οἰκούντων ὑπὸ τὸ ὄρος πρὸς τὰς ἀτελευτήτους πεδιάδας, μεταξὺ Ἐλβρούς καὶ τοῦ Βυζινοῦ πόντου, διατελούντων δὲ ὑπὸ ἰδίους ἡγεμόνας ἐν αὐστηρᾷ ἱεραρχίᾳ.

Ὁ τέταρτος εἶναι χριστιανὸς ὀρθόδοξος ἐκ Γεωργίας, τῆς ἀρχαίας Ἰβηρίας, τῆς χώρας ἣτις παρατείνεται πρὸς νότον τὸν Καύκασον, ἣτις δ' ἔλαβε τὴν νῦν αὐτῆς ἐπωνυμίαν παρὰ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τοῦ πρώτου εἰσαγαγόντος ἐνταῦθα τὸν χριστιανισμόν, καὶ συστήσαντος ἐκκλησίαν διατελέσανταν μέχρι τῆς ἑκτῆς ἑκατονταστηρίδος ὑπὸ τοὺς πατριάρχας τῆς Ἀντιοχείας. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐπολεμήθη κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν πυρολατρῶν Σασσανιδῶν, εἴτα δ' ὑπὸ τῶν Ταρτάρων τοῦ Γιγκισκάν, καὶ τέλος ὑπὸ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ ἀρ' οὗ ἐπέσεν ἡ Κωνσταντινούπολις· ἀλλ' οὐχ ἦσαν ἐπέμεινε καρτερικῶς, καὶ ἀριθμοῦνται ἔδη 700,000 χριστιανῶν ἐγχώριοι περὶ ὅλον τὸν Καύκασον. Αἱ τῆς Γεωργίας γυναῖκες εἰσὶν ἐκ τῶν ὠραιοτάτων, καὶ εἴς αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πληροῦνται οἱ γυναικωνίτις τῶν Σουλτάνων τοῦ Βυζαντίου.

Ὁ πέμπτος εἶναι Ἀρμένιος, τῆς Ἀρμενικῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας· ὁ δὲ ἕκτος εἶναι νομάς Κοῦρδος, ἀπόγονος τῶν ἀρχαίων Καρδούχων, παρὰ τὰς βορειανατολικὰς πηγὰς τοῦ Τίγριδος πλανώμενος, καὶ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ δανειζόμενος ἀπὸ τοῦ ἀγενεστόρου αἰσθηματος, τοῦ φόβου, ἐπομένως ὡς θεῖν του προσκυνῶν τὸν Διάβολον!

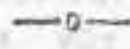
Ὁ ἕβδομος εἶναι Τάταρος ἐκ Χιρβᾶ, τοῦ εἰς τὴν

Κασπίαν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς προέχοντος ἀκρωτηρίου τῆς ἀρχαίας Ἀλβανίας, Ὀθωμανὸς Χηίτης τὸ ὄνομα. Ὁ δὲ παρ' αὐτὸν εἶναι Ἰνδὸς πυρολάτρης ἐκ τῆς πρωτεύουσῆς τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, τῆς πολειῶς Βακοῦ, ἣτις ἐπέχει τῶν ἀρχαίων Γαιτάρων ἢ Γαγγάρων τὴν θέσιν. Οἱ δύο τελευταῖοι τέλος εἰσὶ καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς Ἀλβανίας, ὁ μὲν ἐκ τῆς Δεσγικῆς, τῆς γῆς τῶν ἀρχαίων Δεγῶν, τῆς βορειοτέρας ἐπαρχίας τοῦ τόπου τούτου, Μωαμεθανὸς Χηίτης, ὁ δὲ Κόζακος ἐκ Ταρέκ, πόλεως τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας παρὰ τὴν Κασπίαν, χριστιανὸς δὲ αὐτὸς ὀρθόδοξος.

Πάντες οὗτοι οἱ τύποι τῆς ἀνθρωπίνου φυσιογνωμίας διαφέρουσιν οὐσιωδῶς ἀπ' ἀλλήλων, καὶ εὐκατάληπτον γίνεται ὅτι ἀπὸ τῶν φυλῶν τούτων διάφορα παρήχθησαν ἔθνη.

Περιγραφή τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Καστορίας, ἐκ τῆς τοῦ Πουκεβίλλου περιηγήσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐρανισθεῖσα, καὶ μετὰ τινων προσθηκῶν αὐξηθεῖσα, ὑπὸ Παύλου Ἰωάννου.

Ἡ νῦν Καστορία εἶναι πρωτεύουσα τῆς Ὀρεστιάδος, τῆς ὀριζομένης τὸ πάλαι ὑπὸ τῆς Ἑλιμείας (α), Ἡμαθίας (β) καὶ Ἐρριθίας (γ). Ὁ Παῦλος Αἰμίλιος, μετὰ τὴν τῆς Μακεδονίας κατάκτησιν, διαιρέσας κατὰ διαταγὴν τῆς Συγκλήτου τοὺς λαοὺς τοῦ βασιλείου τούτου εἰς μοῖρας, εἰς τὰς ὁποίας ἀπηγορεύθη ἡ ἐμπορικὴ κοινωνία, ἡ ἐπιγαμία, καὶ ἡ ἰδιοκτησία ἐκτὸς τῆς διαγραφείσης εἰς ἑκάστην αὐτῶν περιφερείας, κατέταξε τὴν χώραν ταύτην εἰς τὸ τρίτον τμήμα, ὅπερ συμπεριέλαβεν ἐντὸς τοῦ Ἄξιου (δ), τοῦ Ἡνεϊοῦ (ε) καὶ τοῦ ὄρους Βόρα (ζ) πρὸς ἀρκτον. (η). Ὁ αὐτὸς ἱστορικός, ὁ διηγούμενος ἐπ' ἀκριβεῖα

- (α) Ἑλιμεία χώρα τῆς Μακεδονίας, κειμένη πρὸς μεσημέριον τοῦ Ἀλιάκμονος ποταμοῦ, ἐπὶ τῶν ὄριων τῆς Ἡπείρου, πρότερον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν ἀνέκειτο.
- (β) Ἡμαθία, ἐπαρχία τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας, κειμένη μεταξὺ τοῦ Ἐριθίου καὶ τοῦ Ἄξιου ποταμοῦ, τὴν ὁποίαν ὁ Ὀμηρὸς καὶ Μογδονίαν καλεῖ.
- (γ) Ἐρριθία, χώρα τῆς Ἰλλυρικῆς Μακεδονίας, βορειοδυτικῶς κειμένη.
- (δ) Ἄξιός, ἐπίσημος ποταμὸς τῆς Μακεδονίας, πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Σκάρδου ἐν Ἰλλυρίᾳ, καὶ εἰσβάλλον εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, (ταῦν Βαρδάρη).
- (ε) Ἡνεϊός, μέγας ποταμὸς τῆς Θεσσαλίας, ἐκ τῶν ἐπισημωτέρων ἐν Ἑλλάδι, πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Πίνδου, καὶ διὰ τῶν Θεσσαλικῶν Γεμπῶν εἰσβάλλον εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.
- (ζ) Βόρας, ὄρος τῆς Μακεδονίας πρὸς βορρᾶν, χωρίζον τὴν Ἀμοθίαν ἀπὸ τῆς Ἀλμωπίας, χώρας, ἐν ἣ κατῴκουν εἰ παρὰ Θεουκιδίῳ (Β' 99) μνημονευόμενοι Ἀλμῶπες.
- (η) Tertia pars facta, quam Axius ab oriente, Peneus a mari ab occasu cingunt: ad septentrionem Bora mons ob-jicitur. Tit. Liv. lib. XIY. c. 29.